

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky

Štúrova 2

812 85 Bratislava

Podnet v zmysle zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre na preverenie súladu s Ústavou SR a zákonmi a vykonanie opatrení na odstránenie porušení Ústavy SR a zákonov

Týmto podaním Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky žiadame preskúmať súlad s Ústavou a zákonmi jednotlivých nižšie uvedených vyhlášok Regionálnych úradov verejného zdravotníctva SR, ktoré tieto dni plošne uzatvárajú v celých okresoch 2. stupne základných škôl, gymnázia a stredné odborné školy. **Žiadame preskúmať, či majú RÚVZ SR právomoc obmedzovať Ústavou SR garantované právo na vzdelávanie a právo na prípravu na povolanie, ako aj povinnú školskú dochádzku v takomto rozsahu, v takejto forme, bez časového obmedzenia a bez verejne dostupných odborných podkladov a zdôvodnení.**

Žiadame preskúmať spôsob prijímania nižšie uvedených vyhlášok RÚVZ SR a ich súlad s požiadavkami na procesný postup orgánov verejnej správy **v zmysle princípov dobrej verejnej správy.**

Žiadame preskúmať :

- 1. či zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, osobitne § 48 ods. 4 písm. e) zákona, na ktorý sa jednotlivé RÚVZ SR odvolávajú vo vyhláškach, umožňuje zatvoriť plošne všetky stredné školy v celom okrese bez ohľadu na epidemiologickú situáciu v konkrétnej škole, či umožňuje selektívne zatvoriť v danej prevádzke konkrétne ročníky (druhý stupeň ZŠ) a či umožňuje takto postupovať bez riadneho odborného zdôvodnenia a vopred daného časového obmedzenia.**
- 2. či sú konkrétne nižšie uvedené vyhlášky RÚVZ SR v súlade s Ústavou a zákonmi, keď obmedzujú ústavne právo na vzdelávanie a ústavné právo na prípravu na povolanie bez časového limitu, tým že nestanovuje dokedy majú byť celé 2. stupne základných škôl a všetky stredné školy zatvorené. Domnievame sa, že je otázne a sporné, či prijatie uvedených vyhlášok v takejto forme a rozsahu môže obstáť v teste primeranosti a proporcionality.**
- 3. či je možné bez verejne dostupných podkladov a zdôvodnenia vyhlášok, takto masívne zasiahnuť do ústavného práva na vzdelávanie a práva na prípravu na povolanie všetkých žiakov a študentov plošne v celom okrese a nepostačuje zatváranie jednotlivých tried či škôl vzhľadom na epidemiologickú situáciu v konkrétnej škole.**
- 4. či je možné takto zasiahnuť do ústavných práv detí a mladých ľudí bez toho, aby boli známe a zverejnené ciele a parametre, ktoré sa majú v okrese dosiahnuť, aby sa školy opäť otvorili. Deti, mladí ľudia a ich rodičia sú tak v neistote, aj vzhľadom na skúsenosť z predošlého školského roka, kedy zatvorenie škôl bez termínu ich otvorenia znamenalo 10 mesačné obmedzenie práva na vzdelávanie. V prípade uvedených vyhlášok je ústavné právo žiakov a študentov na vzdelávanie a právo na prípravu na povolanie opäť porušované bez uistenia, že to bude krátkodobé opatrenia len na nevyhnutný čas.**

5. či je možné vyhláškami RÚVZ SR diskriminovať vybranú vekovú skupinu oproti iným vekovým skupinám, napriek tomu, že je vekovo špecifická choroba v danej skupine dokonca nižšia ako v iných skupinách, konkrétne:

- A) zatvárajú sa 2. stupne základných škôl, stredné odborné školy a gymnázia, zostávajú otvorené 1. stupne základných škôl. Z dostupných dát pozitívne testovaných osôb podľa vekových skupín vyplýva, že nie všade toto rozhodnutie zodpovedá počtu pozitívnych prípadov. **Pri posudzovaní o tom, ktoré ročníky budú plošne zatvorené nebol braný ohľad na iné aspekty ako napr. čas trvania povinnej školskej dochádzky, nedostupnosť dištančného vzdelávania pre mnohé deti či dôležitosť špecifických období vzdelávania (napr. koncové ročníky).**
- B) deti dlhodobo navštevujú školy v režime blízkom O/T/P (niektorí žiaci sú očkovaní, niektorí ochorenie prekonali, žiaci sa testujú, dokonca 2x týždenne), pričom prevažujúce skupiny pozitívnych osôb naprieč Slovenskom i v dotknutých okresoch sú skupiny dospelých v produktívnom veku, pričom RÚVZ SR podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore zdravia § 48 ods. 4 písm. e). nepristúpili v týchto prípadoch k podobným opatreniam - mnohé z nich začali uplatňovať režim O/T/P až 29.11.2021 (pričom AG test platí 7 dní), a to na základe Vyhlášky 264 Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorou sa z dôvodu ochrany verejného zdravia nariaďuje dočasné opatrenie pre vstup zamestnancov na pracovisko zamestnávateľa. (https://www.minv.sk/swift_data/source/verejna_sprava/vestnik_vlady_sr_rok_2021/vyhlaska_264.pdf)

6. či bol spôsob prijatia vyhlášok v súlade s požiadavkami na procesný postup orgánov verejnej správy v zmysle princípov dobrej verejnej správy a dotknuté subjekty mali dostatok času na adekvátnu prípravu (deti, rodičia, učitelia, školy a ich zriaďovatelia sa o rozhodnutí dozvedeli večer pred platnosťou, čím sa dostali do komplikovanej situácie).

Namietané vyhlášky RÚVZ SR sú zverejnené na: <https://www.minv.sk/?2021-2> . **Ku dňu podania ide o tieto právne predpisy:**

[265/2021 V. v. SR \(PDF, 194 kB\)](#) VYHLÁŠKA Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave, ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia pre obmedzenia prezenčnej výučby zariadení pre deti a mládež v územnom obvode okresu Rožňava

[266/2021 V. v. SR \(PDF, 192 kB\)](#) VYHLÁŠKA Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou, ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia pre obmedzenia prezenčnej výučby zariadení pre deti a mládež v územnom obvode okresu Vranov nad Topľou

[267/2021 V. v. SR \(PDF, 195 kB\)](#) VYHLÁŠKA Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Dolnom Kubíne, ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia pre obmedzenia prezenčnej výučby zariadení pre deti a mládež v územnom obvode okresu Dolný Kubín, Tvrdošín a Námestovo

[269/2021 V. v. SR \(PDF, 193 kB\)](#) VYHLÁŠKA Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Lučenci, ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia pre obmedzenia prezenčnej výučby zariadení pre deti a mládež v územnom obvode okresu Lučenec

[270/2021 V. v. SR \(PDF, 197 kB\)](#) VYHLÁŠKA Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici, ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia pre obmedzenia prezenčnej výučby zariadení pre deti a mládež v územných obvodoch okresov Banská Bystrica a Brezno

[271/2021 V. v. SR \(PDF, 151 kB\)](#) VYHLÁŠKA Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trnave, ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia pre obmedzenia prezenčnej výučby zariadení pre deti a mládež v územných obvodoch okresov Trnava a Piešťany

[272/2021 V. v. SR \(PDF, 193 kB\)](#) VYHLÁŠKA Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote, ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia pre obmedzenia prezenčnej výučby zariadení pre deti a mládež v územnom obvode okresu Rimavská Sobota

[273/2021 V. v. SR \(PDF, 293 kB\)](#) VYHLÁŠKA Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Senici, ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia pre obmedzenia prezenčnej výučby zariadení pre deti a mládež v územnom obvode okresu Skalica

Zdôvodnenie podania:

Podľa Ústavy Slovenskej republiky čl. 19 (2) „každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života“.

Podľa čl. 29 (1) „Právo slobodne sa združovať sa zaručuje. Každý má právo spolu s inými sa združovať v spolkoch, spoločnostiach alebo iných združeniach.“

Podľa čl. 35 (1) „**Každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.**“

Podľa čl. 42 (1) „**každý má právo na vzdelanie. Školská dochádzka je povinná.**“

Podľa § 150 ods. 8 zákona č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) „Ak sa vyhlási výnimočný stav, **núdzový stav** alebo mimoriadna situácia, ak sa nariadi zákaz prevádzky škôl a školských zariadení podľa osobitného predpisu alebo ak v období školského vyučovania dôjde k živej pohrome alebo k udalosti, pri ktorej môžu byť ohrozené život alebo zdravie detí, žiakov alebo zamestnancov škôl a školských zariadení, **minister školstva môže rozhodnúť o a) mimoriadnom prerušení školského vyučovania v školách...**“.

Podľa čl. 5 ods. 4 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu (ďalej aj „ústavný zákon o bezpečnosti štátu“) (v znení účinnom od 29.12.2020) možno v čase núdzového stavu vyhláseného z dôvodu ohrozenia života a zdravia osôb v príčinnej súvislosti so vznikom pandémie „**v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas podľa závažnosti ohrozenia obmedziť základné práva a slobody a uložiť povinnosti na postihnutom alebo na bezprostredne ohrozenom území**, ktorým môže byť aj celé územie Slovenskej republiky, a to najviac v rozsahu podľa odseku 3 písm. a), b), e), g), h) alebo písm. j)“.

Podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) sa **dodržiavaním zásady rovnakého zaobchádzania** rozumie zákaz „**diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti**“. (§ 2 ods. 1) Zároveň platí, že

„dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva aj v prijímaní opatrení na ochranu pred diskrimináciou“ (§ 2 ods. 3).

Podľa antidiskriminačného zákona môže byť diskriminácia priama a nepriama, pričom nepriamou diskrimináciou sa rozumie *„navonok neutrálny predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax, ktoré znevýhodňujú alebo by mohli znevýhodňovať osobu v porovnaní s inou osobou“* (§ 2a ods. 3).

Podľa čl. 28 Dohovoru o právach dieťaťa *je štát povinný prijímať opatrenia na podporu pravidelnej školskej dochádzky*. Podľa zákona 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) § 54 ods. 12 sa povinná školská dochádzka realizuje dennou formou či formou individuálneho vzdelávania. Podľa § 144 od. 1. školského zákona **majú žiaci právo na rovnoprávny prístup ku vzdelávaniu.**

Podľa čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa musí byť záujem dieťaťa prvoradým pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí. Rovnako podľa Dohovoru nesmie byť žiadne dieťa ponižované, osočované či diskriminované.

Nemožno v tejto súvislosti opomenúť ani rozhodnutie Ústavného súdu SR, podľa ktorého opatrenia prijímané prostredníctvom vyhlášok Úradu verejného zdravotníctva SR sú z hľadiska obmedzovania základných práv akceptovateľné, ak sú nevyhnutné na ochranu verejného zdravia. **Ústavný súd** však neaprobval akékoľvek opatrenia, ktorých cieľom je ochrana zdravia a života. Vo svojom uznesení sa výslovne vyjadril, že pri posudzovaní súladu protiepidemických opatrení je potrebné zabezpečiť a vychádzať z čo možno **najväčšieho množstva odborných a iných relevantných dokumentov, z ktorých (ÚVZ) pri vydávaní vyhlášky vychádzal.** Z nich je potom možné vyvodiť obsah, ale aj účel zásahu do základných práv. Táto požiadavka je podľa nás nevyhnutná aj v prípade vyhlášok Regionálnych úradov verejného zdravotníctva SR a nebola podľa nášho názoru splnená.

Aktuálne dostupné a zverejnené údaje potvrdzujú že v drivej väčšine prípadov nákazy detí nevie ÚVZ SR preukázať, kde sa deti na nakazili a pri známych prípadoch došlo najčastejšie k nákaze v domácnosti, než v škole (ÚVZ SR, *miesto nákazy počas októbra u detí do 14 rokov veku: 14 015 prípadov neznáme, 6588 domácnosť, 5901 škola, 130 športový tréning*. Zdroj: Denník N, 25.11.2021: <https://dennikn.sk/2624232/kazde-tretie-otestovane-dieta-na-slovensku-ma-covid-skoly-sa-zatvarali-v-statoch-s-najhorsou-situaciou/>). Potvrdzujú to i medzinárodne dostupné údaje a vedecké štúdie, podľa ktorých školy odrážajú stav nákazy v komunite a nie sú primárnym miestom nekontrolovaného šírenia nákazy (Např. vo Švajčiarsku sa tím z University of Zürich v dlhodobom projekte <https://www.ciao-corona.ch> systematicky venuje úlohe detí a škôl pri šírení infekcie. Skúmali výskyt ohnisk na školách či prevalenciu protilátok u detí s výsledkom, že ohniská na školách aj v čase vysokého komunitného prenosu vznikajú len zriedkavo. Podobne Španielsko, ktoré školy predošlý školský rok nezatvorilo ani na jeden deň zriadilo vedeckú platformu covid a deti a pred začiatkom aktuálneho školského roka mohlo vyhlásiť, že reprodukčné číslo u menších detí je 0,2 a u starších 0,6, teda vírus sa v školách nekontrolovane nešíri pri dodržaní hygienických pravidiel, používania rúšok a častého vetrania), ako aj naša vlastná slovenská skúsenosť, keď počet pozitívne testovaných detí rástol i v druhej vlne spoločne so skupinou rodičov, napriek tomu, že deti boli v domácej izolácii a naopak počet pozitívnych prípadov celkovo nestúpala, keď sme konečne v apríli 2021 školy otvorili, hoci sme počúvali, že sa to stane a školy sa otvárali veľmi postupne, opäť neskôr ako iné prevádzky.

Dovoľujeme si tiež upozorniť na skutočnosť, že k lockdownu Slovensko pristúpilo pre zahltené nemocnice. **Veková skupina detí od 0-19 rokov však predstavuje 3,7 % z celkového počtu doteraz hospitalizovaných pacientov s COVID-19** v tretej vlne od 23.8. do 27.11.2021. (Zdroj: NCZI). **Deti sú tak opäť pri ich obmedzovaní vnímané v prvom rade ako nástroj na ochranu dospeléj populácie, tak ako už dva roky, pričom však táto populácia má už dnes iné dostupné nástroje na svoju ochranu.** A používanie detí ako „štitu“ je neprímerané vzhľadom na závažné dlhotrvajúce dopady na ich vzdelanosť, duševnú a fyzické zdravie.

Ďalšie súvislosti:

Dovoľujeme si v tejto súvislosti upozorniť na **prístup ku školám relevantných svetových odborných organizácií ako WHO či ECDC, podľa ktorých majú krajiny pristupovať k zatváraniu škôl až potom, ako vyčerpali všetky iné možnosti, vrátane zavedenia lockdownu pre dospelú populáciu.** („Namiesto zatvorenia vzdelávacích inštitúcií WHO odporúča celospoločenský prístup k zníženiu prenosu prostredníctvom širokej škály opatrení v závislosti od úrovne prenosu v miestach, kde k nemu dochádza. To zahŕňa školské prostredie, kde je dôležitý fyzický odstup, časté čistenie rúk, nosenie rúšok, zabezpečenie primeraného vetrania v triedach a lepší prístup k testovaniu, najmä v prostrediach s vysokou prevenciou. Na zníženie vplyvu COVID-19 v nadchádzajúcich mesiacoch je nevyhnutné, aby rozhodnutia vlád aj verejnosti vychádzali z údajov a dôkazov, pričom je potrebné chápať, že epidemiologická situácia sa môže zmeniť a že s ňou sa musí zmeniť aj naše správanie. Veda musí prekonať politiku a **dlhodobé záujmy detí musia zostať prioritou – najmä teraz, keď množstvo krajín zaznamenáva prudký nárast prenosu.** Máme efektívnejšie nástroje na riešenie tohto nárastu ako zatváranie škôl. WHO, 29. 11. 2021: <https://www.euro.who.int/en/media-centre/sections/press-releases/2021/who-europe-keep-schools-open-this-winter-but-with-precautions-in-place>)

Takéto odporúčania pre politiky krajín vyplýva aj z najnovších publikovaných vedeckých článkov, pričom vedci upozorňujú nielen na vzdelávanie, ale aj na vedľajšie dopady, ktoré má zatvorenie škôl a izolácia detí – ako domáce násilie, ohrozenie duševného zdravia, fyzického zdravia či nárast obezity (*BMC Public Health: 13.11.2021, Revisiting Covid-19 policies: 10 evidence-based recommendations for where to go from here, 13. November 2021:...* 5) *the imperative to reopen schools, 6) the far-reaching and long-term economic and psychosocial consequences of sustained lockdowns, which include alarming increases in mental health problems (e.g., depression, anxiety, and social isolation), drug overdose, domestic violence, child abuse, weight gain, etc.:* <https://bmcpublihealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-021-12082-z>)

Zároveň upozorňujeme, že **nielen Slovensko, ale všetky krajiny Európy čelia vyššiemu počtu pozitívnych prípadov, ako tomu bolo v druhej vlne, taktiež čelia vyššej pozitívite vo vekovej kategórii 0-15 rokov (v niektorých prípadoch dokonca vyššej či podobnej ako má Slovensko), napriek tomu však nepristupujú k zatváraniu škôl.** Naopak, volia najskôr iné opatrenia vrátane lockdownu a opäť, tak ako v 2. vlne, sa potvrdzuje, že ide o adekvátne a dostatočné riešenie – napr. Rakúsko alebo Slovinsko po zavedení príslušných opatrení pre dospelých s otvorenými školami dokázali obrátiť vývoj epidemiologickej situácie a počet pozitívnych prípadov už výrazne klesá.

Vzhľadom na zavedenie lockdownu pre všetkých aj na Slovensku od 26.11.2021 nie je jasné zdôvodnené, prečo jednotlivé RÚVZ SR nezotrval pri zatváraní len konkrétnych škôl podľa epidemiologickej situácie na konkrétnych školách a pristúpil súbežne v rovnakom čase k obmedzeniu práva na vzdelávanie a práva na prípravu povolania plošne v celom okrese a na neobmedzený čas. **Podotýkame, že počas lockdownu sa deti a mladých ľudí rovnako týka obmedzenie všetkých ich mimoškolských aktivít, rovnako ako v prípade dospelých.** Pričom aj u dospelých zostáva zachovaná možnosť chodiť v režime O/T/P do zamestnania, deti a mladí ľudia, rovnako v režime O/T/P však do školy nemôžu.

Sme presvedčení, že zásah do práva na vzdelávanie a práva na prípravu na povolanie musí byť volené osobitne citlivo a zodpovedne aj vzhľadom na širší kontext a národné špecifiká, a to konkrétne vzhľadom na čas, ktorý boli tieto práva detí a mladých ľudí obmedzené v predošlých dvoch rokoch. Slovensko bolo v dĺžke zatvorenia škôl pri porovnaní západoeurópskych krajín najhoršie, v rámci celej Európy (vrátane Balkánu) boli v počte dní s úplne otvorenými školami „horšie“ len Rumunsko, Bosna a Hercegovina a Severné Macedónsko. Ak porovnáваме počet dní s čiastočne zatvorenými školami, predbehla Slovensko len Bosna a Hercegovina. (UNICEF, marec 2021: <https://data.unicef.org/resources/one-year-of-covid-19-and-school-closures/>). Pri porovnaní 31 krajín OECD patrí Slovensku 3. miesto v dĺžke zatvorenia stredných škôl už počas roka 2020, po Kostarike

a Kolumbii. (OECD, One Year into the COVID Pandemic: https://www.oecd-ilibrary.org/education/the-state-of-school-education_201dde84-en) .

Upozorňujeme, že k takýmto celoplošným obmedzeniam práva na vzdelávanie a práva na prípravu na povolanie **bez časového limitu** dochádza bez toho, aby bolo jasné v akej forme a kvalite bude **zabezpečené právo na vzdelávanie pre deti, ktoré nemajú z rôznych dôvodov prístup k dištančnému vzdelávaniu** (nemajú internet, nemajú technické zariadenia, nemajú vlastný priestor na učenie a pod). Upozorňujeme, že predošlý školský rok bola pre deti bez prístupu k vzdelávaniu zabezpečená možnosť prezenčnej výučby v škole v malých skupinách. Samozrejme, toto nie je dostačujúce riešenie, pričom ani pri deťoch, ktoré dištančné vzdelávanie majú, nemožno toto podkladať za adekvátnu náhradu prezenčnej formy. Tiež upozorňujeme, že týmto plošným zatváraním **je zrušené aj doučovanie tých detí, ktoré nemali minulé dva školské roky prístup k online vzdelávaniu** a teraz sú zapojené do projektu doučovania MŠVVaŠ SR.

Sme si vedomí závažnosti ochorenia Covid-19 a tiež si uvedomujeme, že je nevyhnutné robiť zodpovedajúce, primerané a riadne odôvodnené opatrenia. Zároveň sme však presvedčení, že obmedzenie základných práv, ako je právo na rodinný a súkromný život, právo na vzdelávanie, právo na slobodnú voľbu povolania, osobitne ak sa týka detí a mladých ľudí, sa môže diať len v rámci ústavného a zákonného vymedzenia a rovnako takéto obmedzenia nemôžu diskriminovať skupiny obyvateľov, osobitne, ak ide o deti a mladých ľudí, na ktoré pandemické opatrenia dopadajú na Slovensku dlhodobo najtvrdšie a mali už doteraz vážne dopady na kvalitu ich vzdelávania, ich duševné a fyzické zdravie. Nedostatočne zdôvodnené rozhodnutia, ktoré javia znaky svojvôle neprispievajú k zvýšeniu dôvery v inštitúcie, ktorá je najmä v týchto dňoch výrazne narušená.

Bratislava, 1.12.2021

Andrea Settey Hajdúchová
Iniciatíva Dajme deťom hlas